

Odpowiedzialność dyscyplinarna radców prawnych

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

Wprowadzenie

Przedmiotem rozważań uczyniono odpowiedzialność dyscyplinarną radców prawnych. Radcowie prawni to jeden z zawodów prawniczych, a przy tym najbardziej liczny spośród wszystkich zawodów pomocy prawnej. Wyposażony w kompetencje uformowane na wzór kompetencji adwokackich, odgrywa kluczową rolę w pomocy prawnej świadczonej uczestnikom stosunków prawnych, w ochronie ich wolności i praw. Dla osób biorących udział w stosunkach prawych, jakości udzielanej im pomocy prawnej, ważne są nie tylko kwalifikacje zawodowe radców prawnych, ale też ich moralne predyspozycje do wykonywania powierzonych zadań. Istotne jest społeczne przekonanie, że ten, kto udziela pomocy prawnej (i z tego tytułu często ma dostęp do najbardziej intymnych informacji o życiu mandanta) czyni to w sposób profesjonalny, kierując się w dobrej wierze rozumianymi interesami klienta, zachowując w tajemnicy wszystko to, co w tajemnicy powinno pozostać.

Biorąc powyższe pod uwagę ważne jest zbadanie, jakie standardy wykonywania zawodu radcy prawnego zostały w prawie określone, na czym polega ich naruszenie, w jakiej procedurze i z jakimi następstwami ścigane jest naruszenie zasad wykonywania zawodu radcy prawnego. Innymi słowy, z punktu widzenia jakości pomocy prawnej realizowanej przez radców prawnych istotne jest, w jaki sposób jest ukształtowana ich odpowiedzialność dyscyplinarna.

W pracy stawia się tezę, że odpowiedzialność dyscyplinarna radców prawnych ma kluczowe znaczenie dla osiągnięcia wysokiej jakości świadczonej przez nich pomocy prawnej. Charakteryzują ją istotne walory dyscyplinujące, sprzyjające profesjonalnemu wykonywaniu czynności zawodowych. W pracy stawia się również drugą tezę: na straży dochowania najwyższej jakości pomocy prawnej świadczonej przez radców prawnych powinien stać samorząd zawodowy radców prawnych. Ze względu na posiadaną ekskluzywną wiedzę w tym zakresie i związane z nią obowiązki etyczne, powinien odgrywać szczególną rolę w realizacji odpowiedzialności dyscyplinarnej radców prawnych. Sprawowana przez samorząd piecza nad należyтым wykonywaniem zawodu radcy prawnego powinna mieć faktyczne przełożenie na kształtowanie zachowania wszystkich osób wchodzących w skład samorządu radcowskiego. To radcowie prawni, sami z siebie, w ramach własnego samorządu, powinni wyznaczać najwyższe standardy swojego postępowania i jednocześnie dochowywać staranności, aby zostały one urzeczywistnione. W tym zakresie nie jest w stanie efektywnie ich zastąpić jakikolwiek inny uczestnik stosunków prawnych, w tym – takiej zdolności nie mają organy władzy publicznej.

Podstawową metodą badawczą wykorzystaną w pracy była metoda dogmatyczna. Analizie poddano przepisy prawne odnoszące się do różnych aspektów odpowiedzialności dyscyplinarnej radców prawnych (oraz odpowiednio: aplikantów radcowskich) i na tej podstawie ustalono cechy charakterystyczne tej odpowiedzialności. Analizie poddano też orzecznictwo sądów dyscyplinarnych i SN, dotyczące odpowiedzialności dyscyplinarnej radców prawnych (oraz odpowiednio: aplikantów radcowskich), i na tej podstawie ustalono typowe przewinienia dyscyplinarne radców prawnych i ich rozumienie przez organy orzekające w sprawie odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Podstawowym źródłem (o charakterze źródła pierwotnego) dla sporządzenia pracy była RadPrU. W niej ustawodawca m.in. uregulował zagadnienie odpowiedzialności dyscyplinarnej radców prawnych (i aplikantów radcowskich). W ustawie zostały zawarte zarówno przepisy odnoszące się do materialnych podstaw odpowiedzialności dyscyplinarnej, jak również przepisy, na podstawie których prowadzone jest postępowanie dyscyplinarne. Co tyczy się tzw. przepisów materialnych regulacji odpowiedzialności dyscyplinarnej, to dotyczą one takich zagadnień, jak strona podmiotowa i przedmiotowa deliktu dyscyplinarnego, system kar dyscyplinarnych, kary łączne, przedawnienie dyscyplinarne czy zatarcie kary dyscyplinarnej. Natomiast w zakresie procedury postępowania dyscyplinarnego ustawodawca uregulował kwestię odpowiedniego stosowania w niej przepisów KPK, zbiegu postępowania dyscyplinarnego i karnego, stron postępowania dyscyplinarnego, dochodzenia dyscyplinarnego, właściwości sądu dyscyplinarnego, stadiów postępowania dyscyplinarnego, zwyczajnych i nadzwyczajnych środków zaskarżenia, czy wykonania orzeczenia.

Drugim aktem normatywnym kluczowym dla analizy odpowiedzialności dyscyplinarnej radców prawnych był KERP. W nim KZRP określił *sensu largo* rozumianą deontologię zawodu radcy prawnego, w postaci zasad wykonywania zawodu radcy prawnego, stosunków z klientem, stosunek do sądu i urzędów, przed którymi występuje radca prawny, stosunków z innymi radcami prawnymi, stosunków z samorządem radców prawnych. Jej naruszenie składa się na popełnienie przewinienia dyscyplinarnego.

Inne ważne akty prawne, które złożyły się na ramy prawne przeprowadzonych rozważań na temat odpowiedzialności dyscyplinarnej radców prawnych, to RegWykon-ZawRP; Regulamin funkcjonowania sądów dyscyplinarnych samorządu radców prawnych z 11.9.2015 r.¹ oraz Uchwała KZRP Nr 98/IX/2015 z 11.9.2015 r. w sprawie zasad działania Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego, rzeczników dyscyplinarnych, a także ich zastępców oraz trybu i sposobu wyboru zastępców Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego i zastępców rzeczników dyscyplinarnych².

---

¹ T.j. uchwała Nr 163/XI/2021 Prezydium KRRP z 12.3.2021 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego Regulaminu funkcjonowania sądów dyscyplinarnych samorządu radców prawnych, Legalis.

² Uchwała KRRP Nr 98/IX/2015 z 11.9.2015 r. w sprawie zasad działania Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego, rzeczników dyscyplinarnych, a także ich zastępców oraz trybu i sposobu wyboru

Spśród źródeł drugiego stopnia, czyli publikacji zwartych i artykułów naukowych, za publikację kluczową dla zrozumienia teoretycznych aspektów odpowiedzialności dyscyplinarnej jako rodzaju odpowiedzialności prawnej uznaję *R. Giętkowski*, *Odpowiedzialność dyscyplinarna w prawie polskim*, Gdańsk 2013. Kluczowe zagadnienia dotyczące wykonywania zawodu radcy prawnego zostały poddane analizie przez *A. Beręza* (red.), *Zawód radcy prawnego. Historia zawodu i zasady jego wykonywania*, Warszawa 2011 i *T. Scheffler* (red.), *Ustawa o radcach prawnych. Komentarz*, Warszawa 2018. W zakresie wyboru orzecznictwa dotyczącego problematyki odpowiedzialności dyscyplinarnej radców prawnych wskazać trzeba na *J. Ablewicz* (opr.), *Odpowiedzialność dyscyplinarna adwokatów i radców prawnych. Wybór orzecznictwa*, Warszawa 2018 oraz *M. Król* (red.), *Etyka adwokacka i radcowska. Komentarz, orzecznictwo i kazusy*, Warszawa 2016. Całościowo motywy etyki radcowskiej zostały omówione w *T. Scheffler* (red.), *Kodeks Etyki Radcy Prawnego. Komentarz*, Warszawa 2016 oraz *P. Skuczyński*, *Etyka adwokatów i radców prawnych*, Warszawa 2016. O zagadnieniu szczegółowym w postaci tajemnicy zawodowej radcy prawnego w sposób całościowy piszą *R. Stankiewicz* (red.), *Tajemnica zawodowa radcy prawnego*, Warszawa 2018 i *P. Kardas*, *Konstytucyjne i ustawowe aspekty ochrony tajemnicy zawodowej powierzonej przedstawicielom zawodów zaufania publicznego*, *Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych* 2014, z. 4. Natomiast, jeśli chodzi o analizę charakterystyki postępowania dyscyplinarnego, to wskazać trzeba na monografię *P. Czarnecki*, *Postępowanie dyscyplinarne wobec osób wykonujących prawnicze zawody zaufania publicznego*, Warszawa 2013.

Oprócz wstępu i zakończenia, praca złożona jest z czterech rozdziałów. W rozdziale I poddaję badaniu cechy charakterystyczne zawodu radcy prawnego jako zawodu zaufania publicznego, odznaczającego się niezależnością i samodzielnością. Rozdział II jest poświęcony motywowi odpowiedzialności prawnej radcy prawnego. Wyodrębniam rodzaje odpowiedzialności prawnej ponoszonej przez radcę prawnego i na ich tle charakteryzuję, czym jest odpowiedzialność dyscyplinarna. Rozdział III dotyczy deliktu dyscyplinarnego jako przedmiotu odpowiedzialności dyscyplinarnej. Wydzielam płaszczyzny wykonywania zawodu radcy prawnego, z którymi jest związana możliwość popełnienia przewinienia dyscyplinarnego i każdą z nich poddaję omówieniu i wyjaśnieniu. W ostatnim z rozdziałów zbadałem procedurę pociągania do odpowiedzialności dyscyplinarnej. Wyodrębniłem jej stadia i każde z nich poddałem charakterystyce. Wnioski, do których doszedłem w trakcie sporządzania rozprawy, oprócz tego, że artykułowane są w poszczególnych partiach tekstu, ujęte zostały w zakończeniu. W nim odnoszę się również do postawionych we wstępie tez badawczych.

---

zastępców Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego i zastępców rzeczników dyscyplinarnych, Złącznik do uchwały Prezydium KRRP Nr 84/X/2017 z 22.6.2017 r. (K.Rad.Prawn z 2017 r. poz. 16).

Wprowadzenie

***

Serdecznie dziękuję Państwu recenzentom – Pani Profesor *Monice Urbaniak* i Panu Profesorowi *Grzegorzowi Koksanowiczowi* za wszystkie uwagi, spostrzeżenia, podzielenie się ze mną swą bogatą wiedzą i wieloletnim doświadczeniem. Dziękuję Dziekanowi Wydziału Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego – Panu Profesorowi *Danielowi Przystkowi* za udzielone wsparcie i możliwość skupienia się na prowadzeniu badań naukowych.

Warszawa, luty 2022 r.

Jacek Zaleśny

[Przejdź do księgarni →](#)

ksiegarnia.beck.pl